Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Збірник
наукових праць

2016

ББК 81.2
А - 43
УДК: 81. 243

Актуальні проблеми філології та методики викладання гуманітарних дисциплін: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. — Рівне: РДГУ, 2016. — 105 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем викладання іноземної мови, філології, теоретико-методологічних, культурологічних, літературознавчих, мовознавчих проблем спілкування.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, працівників навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:
Совтис Наталія Миколаївна − доктор філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Заступник головного редактора:
Мороз Людмила Володимирівна – кандидат філологічних наук, професор (відповідальний редактор) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Деменчук Олег Володимирович – доктор філологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Карпенчук Світлана Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Малафіїк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);
Михальчук Наталія Олександрівна − доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Петренко Оксана Борисівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Шугаєва Людмила Михайлівна – доктор філософських наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Бігунова Світозара Анатолівна – кандидат психологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет):
Ніколайчук Галина Іванівна – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Постоловський Руслан Михайлович – кандидат історичних наук, професор, член-кореспондент Міжнародної слов'янської академії наук, ректор (Рівненський державний гуманітарний університет);
Романюк Світлана Констянтинівна – кандидат філологічних наук, доцент (Рівненський державний гуманітарний університет.

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 11 від 24.11.2016 р.).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: *33028 м. Рівне, вул. Пластова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет*

ISBN 966 — 7281 — 09 — 03. © Рівненський державний гуманітарний університет, 2016

2. Мазоха Д.С., Опанасенко Н.І. Педагогіка: Навчальний посібник. – К.: Центр начальної літератури, 2005. – 232с. .
3. Полікарпова Ю.О. Інноваційні педагогічні технології у викладанні іноземних мов студентам магістратури. – Електронний ресурс. – Режим доступу: http://www.academia.edu/1613464/_
4. Сисоєва С.О. Творчий розвиток особистості в процесі неперервної професійної освіти / С.О. Сисоєва // Неперервна професійна освіта: теорія і практика. Зб. нак. пр.// За ред. І.А. Зязюна та Н.Г. Ничкало. – у 2 ч. – Ч.1. – К., 2001. – С. 45-53.
5. Тімченко С.О. Критичне мислення: крок до комунікативної компетентності учня // Вивчаємо українську мову та літературу. – Липень 2011. – №19–21 (275– 277). – С 2– 9.
6. Тюрина А.В. Фестиваль педагогических идей «Шесть шляп мышления как интерактивная методика преподавания иностранныхязыков». – Електронний ресурс. – Режим доступу: sosh10.edusluda.ru /files/KOPILKA/FPI_Tur_6_shlap-11.doc
7. Упровадження інноваційних педагогічних технологій. - Електронний ресурс. – Режим доступу: tpl.uzhgorod.ua/index… /Innovacijni_techn.doc
8. Фомина Т.Н. Инновационные технологии в преподавании иностранныхязыков в неязыковом ВУЗе / Т.Н. Фомина, Т.Г. Зеленова // Ярославскийпедагогический вестник. – 2003. - № 1 (34). – С. 36 – 42.
9. Э. Де Боно. Шесть шляп мышления. Основная концепция. - Електронний ресурс. – Режим доступу: http:// www.debono.ru/article/sixhats.htm

Резюме. *В статье рассматриваются понятия: «инновационные педагогические технологии» и «инновационное обучение». Дается краткое описание и характеристика инновационных педагогических технологий в процессе преподавания английского языка.*

Ключевые слова: *инновационные педагогические технологии, учебный процесс, креативность, развитие мышления.*

The summary. *The article deals with the concepts of "innovative pedagogical techniques" and "innovative teaching". A short description of innovative pedagogical techniques in the process of English teaching is given.*

Key words: *innovative pedagogical techniques, teaching process, creativity, thinking development.*

Одержано редакцією 23.11.2016 р.

УДК 811:37.02 **Н.Г. БОЙКО, В.В. КОВАЛЮК**

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ КЕЙС-СТАДІ У ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ

Резюме. *Стаття досліджує використання методу кейс-стади (case study) як системи навчання, що базується на аналізі, рішенні та обговоренні ситуацій, як змодельованих, так і реальних.*

Ключові слова: *метод, інтерактивний, ситуація, дискусія, аналіз, приклад.*

Завдання, визначені Національною доктриною розвитку освіти України у XXI столітті, концепцією 12-річної загальноосвітньої середньої школи, орієнтують вчителя на запровадження таких методів навчання, які розвивають "уміння самостійно вчитися, критично мислити, здатність до самопізнання і самореалізації особистості у різних видах творчої діяльності" [1]. Саме такими є інтерактивні методи навчання, які викликають інтерес до пізнавального процесу, розвивають творчий потенціал особистості, розумову та емоційну сфери.

"Інтерактивний" – здатний до взаємодії, співпраці, діалогу. Мета інтерактивного навчання – створити комфортні умови навчання, за яких кожен студент відчує свою успішність при вивченні іноземної мови, інтелектуальну спроможність. [3, с. 21] Інтерактивне навчання – це постійна активна взаємодія всіх студентів, співнавчання, взаємонавчання (колективне, групове, навчання у співпраці), коли викладач і студент рівноправні, домінування одного учасника навчального процесу над іншими неможливе. Студенти вчаться бути демократичними, спілкуватися з іншими людьми, критично мислити, вирішувати.

Інтерактивні види і форми робіт передбачають навчання у групах, у парах, тобто навчання з елементами взаємонавчання, коли виконуючи на занятті спільні завдання, студенти вчаться спілкуватися, критично мислити, ухвалювати обдумані рішення.

Робота в парах дає можливість подумати, обмінятися ідеями з партнером, що формує навички спілкування, висловлювання думок, вміння вести дискусію. Працюючи в парах, студенти можуть взяти інтерв'ю, проаналізувати текст, відредагувати роботу один одного, оцінити.

Робота в групах передбачає розподіл ролей та спільне вирішення проблем, завдань, які поставив учитель. Такі види діяльності дають змогу включити в процес активного навчання кожного студента, який відчуватиме свою самодостатність, зможе зробити свій внесок у спільну роботу, висловитися іноземною мовою.

Також надзвичайно ефективним є такий вид роботи, як метод кейс-стаді (від англ. case study – "вивчення ситуації), відомий у вітчизняній освіті як кейс-метод або метод ситуацій (чи навчання на конкретних

прикладах). Цей метод є дуже поширеним педагогічним інструментом в університетах США. [4, с. 12] Найбільш широко кейс-метод застосовується під час вивчення економіки та бізнес-наук. Використання кейс-методу також здобуло широке поширення у педагогіці, медицині, юриспруденції, математиці, культурології та політології.

Основна мета статті полягає у розкритті змісту методу кейс-стаді як одного з методів інтерактивного навчання, у визначенні дидактичних умов використання цього методу.

США є батьківщиною кейс-методу. Використання методу кейс-стаді в навчальній системі США розпочалось ще на початку XX століття в галузі права та медицини. Однак провідна роль у поширенні цього методу належить Гарвардській школі бізнесу.

На початку 20-х рр. минулого століття декан Гарвардської школи управління бізнесом у Бостоні Дін Донхем переконав своїх колег-викладачів використовувати цей метод на заняттях. 1921 року у Гарвардській школі бізнесу було видано перший збірник кейсів. "Новий" метод мав неабиякий успіх і поступово перетворився на основний метод навчання на факультеті. Навчання відбувалося за схемою, коли учні-практики пропонували конкретну ситуацію (проблему), а потім робили аналіз проблеми та надавали відповідні рекомендації.

Кейс-метод або метод ситуаційних вправ є інтерактивним методом навчання, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів. [2], [7, с. 68] Він сприяє розвитку винахідливості, вмінню вирішувати проблеми, розвиває здібності проводити аналіз і діагностику проблем, спілкуватися іноземною мовою.

Гарвардська школа бізнесу подає таке визначення методу кейс-стаді: "Метод навчання, за яким студенти та викладачі беруть участь у безпосередньому обговоренні ділових ситуацій та задач. Ці кейси, зазвичай, підготовлені в письмовій формі та сформульовані, виходячи з досвіду реальних людей, що працюють у сфері підприємництва, читаються, вивчаються та обговорюються студентами. Ці кейси є основою для проведення бесіди, дискусії в групі під керівництвом викладача. Тому кейс-метод є одночасно і особливим видом навчального матеріалу, і особливим способом використання цього матеріалу в навчальному процесі." [8, с. 37]

Проте поданим визначенням не можна обмежити глибинну сутність кейс-методу:

Кейс – це події, які реально відбулися в певній сфері діяльності і які автор описав для того, щоб спровокувати дискусію іноземною мовою в навчальній аудиторії, підштовхнути студентів до обговорення та аналізу ситуації, до прийняття рішень.

Таким чином, ситуаційна вправа або кейс – це опис конкретної ситуації, який використовують як педагогічний інструмент.

Ситуаційні вправи виконують ряд важливих функцій. Вони допомагають студентам:

• глибше зрозуміти тему, розвинути уявлення;

• отримати грунт для перевірки теорії, дослідження ідей, виявлення закономірностей, взаємозв'язків, формулювання гіпотез;

• пробудити інтерес, підігріти цікавість, заохотити мислення та дискусію;

• отримати додаткову інформацію, поглибити знання;

• переконатися у поглядах;

• розвинути і застосувати аналітичне і стратегічне мислення, вміння вирішувати проблеми і робити раціональні висновки;

• розвинути комунікаційні навички,

• але, що особливо важливо – поєднати теоретичні знання з реаліями життя, перетворити абстрактні знання у цінності і вміння студента.

Нині важливо зрозуміти, що освіта має відповідати потребам ринку. Абстрактні знання, відірвані від реальної ситуації дають мало користі. Студент зацікавлений в тому, щоб знання, отримані у вищому навчальному закладі він міг легко застосувати на практиці, щоб він міг бути конкурентоспроможним на ринку праці.

Мета методу кейс-стаді – поставити студентів у таку ситуацію, за якої їм необхідно буде приймати рішення. Студенти мають визначити істотні й другорядні факти, вибрати основні проблеми і виробити стратегії та рекомендації щодо подальших дій. Акцент робиться на самостійному навчанні студентів на основі колективних зусиль. При цьому роль викладача зводиться до спостереження і управління дискусією студентів. [6]

Студент, який готується до обговорення кейсу в аудиторії, має вивчити факти, зробити висновки з даних фактів, оцінити альтернативи дій в даній ситуації і зробити вибір на користь того чи іншого плану дій. Більш того, студент має бути готовим представити свої думки іноземною мовою під час обговорення в аудиторії, відстояти свої погляди і, в разі необхідності, переглянути початкове рішення. Студент має усвідомлювати, що користь від кейсу він може отримати лише в тому випадку, якщо він буде брати активну участь у дискусії.

Основними елементами кейсу є:

• Анатомія кейсу

• Середовище: де відбуваються події в кейсі.

• Тема: про що йде мова у кейсі.

• Питання: які піднімаються питання у кейсі.

• Дані: яка інформація подається у кейсі.

• Розв'язок кейса: який вимагається стиль мислення (дедуктивний – застосування теорії, індуктивний – створення теорії, конвергентний – аналітичний, дивергентний – творчий).

• Аналіз кейса: результат, який необхідно досягнути (закритий кейс – єдина відповідь, відкритий – кілька можливих відповідей).

• Час, необхідний для обговорення (мало часу, багато часу).

• Існує декілька типів кейсів. Найбільш поширеними з них є: кейс-випадок, кейс-вправа і кейс-ситуація.

Кейс-випадок.

Це короткий кейс, який розповідає про окремий випадок. Його можна використовувати під час лекції для того, щоб проілюструвати певну ідею або підняти питання для обговорення. Даний кейс можна прочитати дуже швидко і тому студентам не треба готуватися вдома.

Кейс-вправа

Надає студенту можливість застосувати на практиці здобуті навички. Найчастіше використовується там, де необхідно провести кількісний аналіз.

Кейс-ситуація

Класичний кейс, що вимагає від студента аналізу ситуації. В ньому найчастіше ставиться запитання: "Чому ситуація набула такого розвитку і як становище можна виправити?".

Кейс-ситуація, як правило, вимагає чимало часу для ознайомлення, тому з метою економії часу бажана попередня підготовка вдома.

Схема роботи над таким кейсом наступна:

1. Аналіз – пошук причин появи симптомів
2. Виявлення справжньої причини
3. Пошук варіантів рішення
4. Вибір оптимального рішення
5. Реалізація
6. Контроль

Із цих шести елементів у навчальному процесі найчастіше використовуються тільки перші чотири, але і вони допомагають студенту набути практичний досвід.

Звичайно, метод кейс-стаді не принесе користі, якщо його відірвати від решти навчального процесу. Він має застосовуватися нарівні з іншими методами викладання. Питання, яке закономірно постає перед викладачем коли рішення про використання кейс-методу на заняттях вже прийнято, це питання про те, чи існує об'єктивний критичний мінімум (або максимум) кейсів, який забезпечить цілісність курсу та досягнення поставлених учбових цілей. Важко дати універсальну пораду в цьому питанні, адже все залежить не тільки та не стільки від нашого бажання, але й від інтелектуального та освітнього рівня аудиторії, з якою ми працюємо, від її готовності працювати по-новому. Одна закономірність вже чітко простежується: чим вищий рівень освітньої програми, тим легше та ефективніше працювати з кейсами.

Під час використання кейс-методу навчання необхідно дотримуватися певних правил складання кейса, брати до уваги особливості роботи з кейсом у різних вікових групах, дотриму-ватися організаційних правил роботи над кейсом у групі і, крім того, слід правильно визначити роль викладача, оскільки під час використання кейс-методу роль викладача суттєво відрізняється від традиційної. [5, с. 65]

Правила створення кейса припускають наступне.

Складається схема кейса:

- визначається дія і діючі актори, при цьому можна дати їхній опис – наприклад, що робить певна людина, у неї є такі достоїнства, такі-то недоліки;

- описується ситуація (симптоми). Це можна зробити традиційно, а можна і за допомогою діалогу між діючими акторами;

- вказуються елементи антуражу.

Коли складена схема кейса, необхідно визначити його методичну мету, що стане його віссю.

Методичною метою застосування методу кейс-стаді може бути й ілюстрація до теорії, і чисто практична ситуація, і їхнє поєднання. Однак у будь-якому випадку мета має бути вагомою, щоб робота з кейсом зацікавила студентів. Цьому сприятиме напруженість ситуації, описаної в кейсі, конфлікт, навіть, драматичність, що вимагають прийняття швидких рішень.

Отже, зміст кейса повинен відображати навчальні цілі. Кейс може бути коротким чи довгим, може викладатися конкретно або узагальнено. Слід утримуватися від надмірно насиченої інформації та інформації, що не має безпосереднього відношення до теми, що розглядається. У цілому кейс має містити дозовану інформацію, яка дозволяла б студентам швидко зрозуміти суть проблеми та надавала б усі необхідні дані для її вирішення.

Кейси не повинні бути занадто великими. Об'ємні кейси більше підходять для підсумкових занять, для поточних занять краще використовувати невеликі. Практика показує, що максимальний обсяг кейса не

повинен перевищувати 20 сторінок.

Під час розв'язання кейса студент не тільки використовує отримані знання, але й виявляє свої особисті якості, зокрема уміння працювати в групі, а також демонструє рівень бачення ситуації та рівень володіння іноземною мовою. Причому активність роботи кожного, хто навчається за цією методикою, залежить від багатьох факторів, основними з яких є кількісний і якісний склад учасників, організаційна структура підгрупи, її розміщення, загальна організація роботи з кейсом, організація обговорення результатів, підведення підсумків.

Ми вважаємо, що кейс-метод сьогодні має активно застосовуватися в Україні, оскільки відповідає потребам часу і несе в собі великі можливості.

Пропагуючи ширше використання кейсів, ми все ж залишаємося реалістами. Неможливо змінити освітні традиції в Україні за декілька років. Для цього потрібні десятиліття. Але можна, спираючись на існуючий досвід викладання в українських аудиторіях, передбачити потенційні проблеми з використанням методу кейс-стаді в наших навчальних закладах і продумати стратегію їх вирішення.

Основними проблемами застосування кейсів в українських аудиторіях є, на нашу думку, культурні. Найбільша з них – низька активність студентів на заняттях. Деколи це трапляється вочевидь тому, що студенти не прочитали кейс. У цьому випадку рішення є теж очевидним.

Набагато частіше студенти добре знають матеріал, але чомусь сором'язливо мовчать і чекають, щоб хтось інший дав відповідь на запитання викладача. Ще краще, щоб вчитель сам на нього ж і відповів. Варто пам'ятати, що ми працюємо в культурі відносного колективізму і великої владної дистанції. Студенти можуть почувати себе некомфортно, якщо вони переживають, що викладач не погодиться з їх думкою (велика владна дистанція) або колеги їх не підтримають (домінуючий колективізм).

Підсиленню індивідуальної участі кожного студента сприятиме ряд чинників:

1. Намагання зрозуміти індивідуальну мотивацію кожного із студентів і характер їхніх взаємовідносин у групі.

2. Поступове залучення всіх студентів до дискусії через роботу в парах чи малих дискусійних групах. Студенти дістануть колективну підтримку своїм думкам і комфортніше почуватимуться, висловлюючи вже не просто індивідуальну, а колективну думку.

3. Залучення до дискусії, що вже розгорнулася та набрала гостроти, тих студентів, які ще мовчать, індивідуально звертаючись до них із запитаннями. Захопившись загальним обговоренням, вони можуть навіть негадано для себе вступити в дискусію.

4. Підкреслено позитивне ставлення до виступів студентів, які нарешті вирішили висловити свою думку.

5. Пропозиція дати письмову відповідь на деякі запитання до кейса.

6. Періодична зміна складу підгруп. Часто підгрупи студентів у навчальному закладі формуються ще. на початку навчання і не змінюються до його завершення. Це спричиняє стереотипну поведінку у підгрупах, появу лідерів та виконавців, які грають свою роль "за звичкою". Зміна складу підгрупи може дати студенту можливість випробувати себе у незвичній для себе ролі.

7. Визнання та наголос на особистому праві кожного студента не тільки висловитися, але й бути вислуханим.

8. Формування вміння вислухати, яке є ключовою рисою будь-якого успішного керівника. Доречно ввести жорстке правило, що висловлюватися можна лише піднявши руку і отримавши дозвіл людини, яка керує дискусією (цю роль, переважно, виконує викладач, але часом це може робити хтось із студентів). Дотримання такого правила стримуватиме надто активних студентів, які готові висловлюватись негайно, без особливого обдумування та з будь-якого приводу, і дасть можливість говорити тим, хто через особливості власного характеру не бажає когось перекрикувати.

Звичайно, один викладач не зможе вирішити ці та інші проблеми, пов'язані з використанням кейсів. Тому удосконалення нашої педагогічної майстерності й наше прагнення ефективно використовувати кейси має бути підкріплене і відповідною політикою організацій.

ЛІТЕРАТУРА

1. Концепція 12-річної загальної середньої освіти. Інформаційний збірник Міністерства освіти і науки України.
2. Кейс-стади. Формула карьеры // hllp://www.cases.ru/case.hlml
3. Ковальчук Г.О. Активізація навчання в економічній освіті / Г.О. Ковальчук. – К.: КНЕУ,1999.–128 с.
4. Маргвелашвілі О. О месте кейса в русской бизнес-школе / О. Маргвелавшвілі // Обучение за рубежом. – 2001. – №7. – 80с.
5. Самарина С.М., Калугина С.А. Применение кейс-методов в преподавании маркетинга / С.М. Самарина // Дело и сервис // http://www.dis.ru/market/arhiv/1999/4/14.html.
6. Хто пише найкращі кейси // hllp://www.management.com.ua.
7. Shapiro Benson P. Hints for Case Teaching / P. Shapiro Benson // President and Fellows of Harvard College, 1984.
8. Twenty-Five Questions to Ask As You Begin to Develop a New Case Study. Harvard Business School Publishing Division. Boston, 1990.

Резюме. *Статья исследует использование метода кейс-стади (case study) как системы обучения, основанной на анализе, решении и обсуждении ситуаций, как смоделированных, так и реальных.*
Ключевые слова: *метод, интерактивный, ситуация, дискуссия, анализ, пример.*

The summary. *The article explores the use of the case study method as a learning system based on the analysis, decision and discussion of simulated situations.*
Key words: *approach, interactive, situation, discussion, analysis, example.*

Одержано редакцією 17.11.2016 р.

УДК 378. 147.016: 811. 111

В.В. КОВАЛЮК, Т.В. ТКАЧ

ФАХОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ СТУДЕНТІВ ТА ЇЇ ФОРМУВАННЯ ЗАСОБАМИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Резюме. *Стаття присвячена дослідженню впливу фактору іноземної мови взагалі (та англійської мови зокрема) як важливого чинника формування багатьох аспектів професійної компетентності майбутніх фахівців.*
Ключові слова: *компетентність, фах, іноземна мова, формування, парадигма, продуктивність.*

Швидкі темпи розвитку сучасної науки і техніки та зростання кількості інформації у світі потребують якісно нового рівня викладання як базових, так і фахових дисциплін, забезпечення інтелектуальної, психологічної, моральної та мотиваційної готовності до життєдіяльності в нових умовах усіх учасників навчально-виховного процесу. Йдеться про необхідність кардинальної зміни парадигми підготовки спеціалістів в умовах швидкого поновлення знань та потреби у підготовці таких спеціалістів, які мають відрізнятися глибокою багатобічною фаховою компетентністю, що є складовою загальної життєвої компетентності.

Серед сучасних вчених немає єдиного підходу щодо розуміння категорії "життєвої компетентності" та процесу її формування. Однак, більшість дослідників розуміє його як складний динамічний процес, що перебігає у річищі формування основних рис особистості. Життєву компетентність особистості можна розглядати як складний комплекс знань, вмінь та життєвого досвіду, необхідних для розв’язання життєвих завдань і продуктивного самоздійснення, самореалізації, самовираження й самовдосконалення.

Можна говорити про три етапи формування життєвої компетентності особистості у процесі взаємодії "особистість – середовище" [13, с.43]. На першому адаптивному етапі формування життєвої компетентності особистості відбувається засвоєння нею діючих у суспільстві норм і правил поведінки та оволодіння відповідними формами і засобами діяльності. Другий етап, який полягає у загостренні протиріч між досягнутим рівнем адаптації і потребою індивіда у її розгортанні, характеризується пошуком нових засобів і способів задоволення потреб індивіда, його розвитку та саморозвитку. На третьому інтеграційному етапі відбувається детермінація протиріч між сформованими на попередньому етапі прагненням суб’єкта бути максимально визнаним у суспільстві і потребами особистості, що йому імпонують, відповідають його системі цінностей, сприяють успіху особистої і соціально значущої спільної діяльності. Розвиток життєвої компетентності особистості та зростання до рівня третього етапу відбувається під впливом певних факторів, а саме: "соціокультурний фактор", "люди", "я сам" [13, с.21].

Існує зарубіжний досвід освітніх установ, які забезпечують формування життєвої компетентності особистості: "Виховна хартія" (Франція), центри соціальної служби для молоді (Німеччина), "Команди допомоги" (США), діяльність громад (США), "Локальні системи зв’язку школи із середовищем" (Польща), курси моралі (Японія) та інші.

Соціокультурне середовище, сукупність природних і соціальних умов, у яких протікає розвиток і діяльність людського суспільства, суттєво впливає на формування життєвої компетентності особистості, зумовлює її становлення і розвиток. Саме на основі взаємодії свідомості, духовного світу, укладу життя особистості, соціального середовища, які діють синергійним чином, відбувається формування життєвої компетентності особистості [13, с.17].

Тому формування фахової компетентності пов’язане з формуванням життєвої компетентності, як і формування останньої включає формування фахової компетентності. Відповідно, важливим аспектом подальшого розвитку системи освіти в нашій країні є потреба зміни навчально-виховного процесу у напрямі поглиблення міждисциплінарних зв'язків, використання навчально-виховних та дидактичних ресурсів всіх навчальних дисциплін у процесі підготовки майбутніх фахівців.

У цілому, сучасність вимагає від спеціаліста спрямованості на цілісний аспект знань та вмінь, а не на їх конкретний зміст. Так, японський керівник володіє меншим об’ємом спеціалізованих знань (які у будь-якому випадку втратять свою цінність через п’ять років) та одночасно має цілісну уяву про організацію, якою він керує. Тут виявляється потреба у розумінні значення своєї трудової активності у контексті всього виробництва, всієї економічної галузі і навіть людської цивілізації взагалі, що зумовлює необхідність розвивати взаємозмінюваність та творчий підхід, вміння бачити ціле раніше ніж частини [2, с. 152–162].

ЗМІСТ

Совтис Н.М. Українізми в польській літературній мові XIX ст…… 3
Ясногурська Л.М. Відображення свідомості нації у концептуальній та мовній картині світу …… 6
***Василькевич* С.С.** Неологіка у мові інтернет та політичної комунікації …… 9
Михальчук Н.О., Яцюрик А.О. Місце компліменту в системі мовленнєвих актів та ілокутивна роль компліментів ……. 13
Денисюк Л.В. Особливості функціонування займенника *IT* в сучасній англійській мові…….. 17
Кочубей О.С. Аналіз структурних компонентів перекладацької компетентності фахівця …….. 19
Мороз Л.В., Дацюк А.В. Британський газетний дискурс як контекст об'єктивації тендерних стереотипів ……. 24
Ясногурська Л.М. Сучасні підходи до вивчення поняття концепт ……. 28
Краля І.В., Берташ В.О. Мовна та концептуальна картини світу як відображення свідомості нації .. 32
Бігунов Д.О. До питання мовленнєвої поведінки особистості …….. 35
Трофімчук В.М., Гривіцька Р.В. **З**астосування інтернет-технології у дистанційному навчанні іноземної мови …….. 38
Павелків К.М. Психодого-педагогічні умови вивчення іноземної мови на немовних спеціальностяху вищій школі …… 40
Мороз Л.В., Мороз Н.М. Місце та роль гри у системі навчання іноземної мови ……. 43
Романюк С.К., Захожа А.Ю. Активні форми навчання іноземної мови в початковій школі …….. 47
Данілова Н.Р. Опрацювання та застосування педагогічних іноваційних технологій на заняттях англійської мови ……. 50
Бойко Н.Г., Ковалюк В.В. Застосування методу кейс-стаді у процесі викладання іноземних мов … 52
Ковалюк В.В., Ткач Т.В. Фахова компетентність студентів та її формування засобами англійської мови …… 56
Мороз Л.В., Коцвай Ю.Я. Процес формування комунікативної компетенції у старшокласників на уроках іноземної мови ……. 60
Богачик М.С. Особливості формування соціокультурної компетентності майбутніх учителів англійської мови у контексті компетентнісного підходу …… 64
Баталія Л.О., Ткач А.П. Історія та розвиток альтернативного навчання в стандартних школах західнослов'янських країн (Чехія, Польща, Словаччина) ……. 67
Джава Н.А., Шевчук О.В. Вміння творчого письма на середньому етапі навчання …… 69
Черуха Н.В., Миколайчик А.П. Раннє вивчення іноземної мови у вітчизняній і зарубіжній шкільній практиці ……. 72
Черуха Н.В., Брень О.В. Про питання покращення результативності викладання іноземних мов у вищих навчальних закладах …… 74
Ковалюк В.В., Шикута Т.М. Про питання імплементації сучасних методів навчання іноземних мов у ВНЗ ……. 76
Мороз Л.В., Король О.Ю. Про концепцію формування навичок письма при навчанні і іноземної мови студентів денної, заочної і дистанційної форм навчання вищого навчального закладу …….. 81
Кушнір Н.В., Лукашик О.В., Лавренюк Т.І. Формування іншомовної компетентності майбутніх менеджерів зовнішньоекономічної діяльності в процесі фахової підготовки …… 84
Романюк С.К., Городюк Н.Ю. Інноваційні технології навчання на уроках англійської мови в початковій школі …….. 86
Івашкевич Е.Е. Psycholinguistic paradigm of narrative discourse …… 89
Івашкевич Е.З. Aspects of social intellect of a teacher …… 93
Верьовкіна О.Є., Сембай Н.Б. Ways of encouraging second language acquisition in the classroom …... 97
Бігунова С. А., Зубілевич М.І. English somatic phraseological units of Latin and French origin …….. 100
Відомості про авторів …….. 103

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЛОЛОГІЇ ТА МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН

Збірник наукових праць

Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету

Заснований у 2009 р.

Відповідальний редактор збірника Петрівський Я.Б.
Відповідальний за підготовку збірника до видання Мороз Л.В.
Технічний редактор Ковалюк В.В.
Комп'ютерна верстка Ковалюк В.В., Краля І.В, Ясногурська Л.М.

Підписано до друку 26.12.2016 р.
Формат 60х84 1/8. Папір офсетний № 1. Гарнітура Times New Roman. Друк різографічний.
Ум. друк. арк. 24,02. Обл. вид. арк. 17,39. Наклад 120.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Пластова, 31
Рівненський державний гуманітарний університет.

Віддруковано в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету
33028 м. Рівне, вул. С.Бандери, 12, тел. 26-48-83

А – 43 Актуальні проблеми філології та методики викладання гуманітарних дисциплін: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. — Рівне: РДГУ, 2016. — 105 с.

ISBN 966 — 7281 — 09 — 03.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем викладання іноземної мови, філології, теоретико-методологічних, культурологічних, літературознавчих, мовознавчих проблем спілкування.

Матеріали можуть бути корисними для науковців, працівників навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

УДК: 81'243
ББК 81.2